

การส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการสื่อสารผ่านไลน์ออฟฟิเชียล กับการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร

ธนิต พฤกธรา

แขนงโฆษณาและสื่อสารการตลาด วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
tanit.pu@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เกี่ยวข้องเนื่องกับการส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการใช้เทคโนโลยีกับการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารผ่านไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งผลต่อการรับรู้ เพื่อพัฒนาสื่อทางการสื่อสารที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และประเมินความพึงพอใจสื่อที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยในการดำเนินงานประกอบไปด้วยการรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไปในเขตดุสิต ชุมชนสวนอ้อย ในการทำวิจัยเนื่องจากเป็นพื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัยตามยุทธศาสตร์การดำเนินงาน โดยใช้ผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ในการศึกษาเป็นผู้สูงอายุในชุมชนสวนอ้อยจำนวน 5 กลุ่ม และอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาต่างสาขาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน ในการให้ข้อมูลเป็นการศึกษา แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

จากการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนมากไม่ถนัดการใช้การช่องทางสื่อสารออนไลน์ ในด้านการศึกษาแบบเนื้อหากราฟฟิกพบว่าผู้สูงอายุชอบภาพเหมือนจริง สีสีธรรมชาติ ขนาดตัวอักษรใหญ่ ในด้านเนื้อหาจากสื่อจากการออกแบบ ผู้สูงอายุที่มีความชอบสื่อกับการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยที่สนใจศึกษาการใช้งาน และส่วนใหญ่มองว่าสามารถสร้างประโยชน์กับตนได้ สิ่งที่ได้คือการสร้างความเพลิดเพลิน การให้ข้อมูลที่หลากหลาย สามารถนำข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การสื่อสาร ไลน์ออฟฟิเชียล

Promoting the quality of the elderly with communication by Line official with traveling around Rattanakosin Island In Bangkok

Tanit Puktara

College of Communication Arts Rajabhat Suan Sunandha University
tanit.pu@ssru.ac.th

Abstract

This article is to study on Promoting the quality of the elderly with communication by Line Official with traveling around Rattanakosin Island in Bangkok. The objective of this study was to study the Line Official communication channels that affect the perceptions. To develop communication media that promote the quality of life of the elderly. to assess the satisfaction of media promoting the quality of life of the elderly, The collection of qualitative research study data the study of the population is elderly people 60 years and over in Dusit district area were selected for research. Key informants were used in the study, consisting of 5 groups of elders in the Suan Aoy community and 3 professors at Suan Sunandha Rajabhat University indifferent fields of study, who were related to the study.

According to research, most of the elderly are not good at using online communication channels. In the study of graphic content formats, it was found that the elderly preferred realistic images, natural colors, and large font sizes. In terms of content from design elderly people with a high level of media preference and tourism interested in studying the usage. The most participants think that they can benefit them. What you get is to create enjoyment. Providing a variety of information can use the information obtained in planning travel.

Keywords : Promoting quality of life for the elderly, Communication, Line Official

1. บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดย 1 ใน 10 ของประชากรไทยเป็นประชากรมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปคาดกันว่าประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในอีก 2 ปีข้างหน้าคือใน ปีพ.ศ. 2564 ประชากรสูงวัยจะเพิ่มขึ้นถึง 1 ใน 5 และเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ภายในปีพ.ศ. 2578 ซึ่งประมาณการว่า จะมีประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร [1] วาระปฏิรูปที่ 30: การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย. การลดลงของจำนวนและสัดส่วนประชากรวัยเด็กและวัยทำงาน ในขณะที่จำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างทางอายุของประชากรไทยเป็นประชากรสูงวัยได้อย่างชัดเจน

เมื่อโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไป ดูจากอัตราส่วนพึ่งพิงวัยเด็กและวัยสูงวัยแล้วจะพบว่าอัตราส่วนพึ่งพิงวัยเด็กลดลงมากอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 จนถึงปีพ.ศ. 2558 ในช่วงเวลาเดียวกัน ประเทศไทยมีอัตราส่วนเกื้อหนุนผู้สูงอายุจำนวนมาก สำหรับสังคมที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากจะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เนื่องจากกำลังแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยสำหรับการผลิตได้ลดลง คนในวัยทำงานจึงต้องทำงานหนักเพื่อแบกรับภาระการเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น

การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมืองเป็นผู้มีรายได้แต่ขาดกิจกรรม รวมไปถึงสถานที่พบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนพูดคุยกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเจ็บป่วย และความเสื่อมถอยของร่างกายจนนำไปสู่ความเจ็บป่วยของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ควรมีการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อลดความเบื่อหน่าย และเกิดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในสังคมไทยมีการใช้อย่างแพร่หลาย ตลอดจนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ Social Media มีการเข้าใช้งานอย่างมากในคนทุกวัยรวมถึงผู้สูงอายุที่สามารถใช้ Smart phone ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิชนี และคณะ [2] สังคมสูงวัยกับโลกสมัยใหม่.

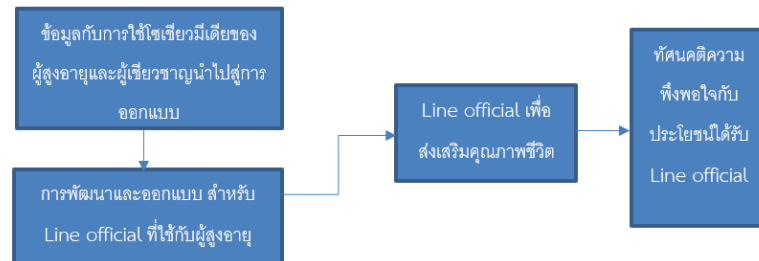
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการสื่อสารผ่าน ไลน์ออฟฟิเชียล กับการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการให้ความรู้และแนะนำด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ศึกษาการสร้างช่องทางการสื่อสารไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้สูงอายุ
- 2.2 เพื่อพัฒนาสื่อทางการสื่อสารไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
- 2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3. กรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

4. วิธีกรดำเนินงานวิจัย

การวิจัย “การส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการสื่อสารผ่านไลน์ออฟฟิเชียล กับการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร”

งานวิจัยคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) และทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการวิเคราะห์ และการเขียนเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท

4.1 แหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลออนไลน์ และออฟไลน์ ข้อมูลประชากรศาสตร์ ผู้สูงอายุ ข้อมูลการสื่อสารในการออกแบบ บทความ ข้อมูลที่เผยแพร่ทางออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

4.2 แหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-80 ปีในชุมชนสวนอ้อย และอาจารย์ผู้มีความรู้เข้าใจด้านการออกแบบกราฟิก เว็บไซต์ และงานวิจัยสำหรับการกำหนดกรอบการออกแบบในส่วนที่ 1 ใช้เวลาเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นเวลา 1 - 3 เดือน ในส่วนที่ 2 เพื่อสรุปผลการศึกษา

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุ ในพื้นที่เขตดุสิตชุมชนสวนอ้อย กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ให้ข้อมูล (Key informants) เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยในงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยในพื้นที่กับการดำเนินงาน จึงได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบุพื้นที่ในรอบเกาะรัตนโกสินทร์ และทำการเลือกพื้นที่เขตดุสิตเพราะอยู่ในพื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์และอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังเป็นประชากรที่เป็นชุมชนเมือง ทั้งนี้จึงคัดสรรคผู้สูงอายุที่มีคุณลักษณะจากสุขภาพร่างกายที่ปกติ แข็งแรง เพราะส่งผลต่อการเดินทางท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงแบ่งการ

สัมภาษณ์เป็นออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 3 ท่าน การเป็นตัวแทนผู้ให้ข้อมูล (Key informants) จากชุมชนสวนอ้อยในการให้ข้อมูลทั้งช่วงที่ 1 ก่อนเห็นพบเห็นสื่อและช่วงที่ 2 หลังพบเห็นสื่อแล้ว

ในส่วนการศึกษาด้านการออกแบบสื่อจะทำการศึกษาข้อมูลผ่านจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจากข้อมูลช่วงที่ 1 แล้วยังตัวแทนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่มีความสามารถด้านงานออกแบบกราฟิก ระบบออนไลน์และวิจัยในการผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ข้อมูลจำนวน 3 ท่านเพื่อนำมาสู่การผลิตสื่อเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาช่วงที่ 2 ในการวัดผลด้านแนวคิดทัศนคติการรับรู้ที่ส่งผลกับผู้สูงอายุ และนำไปสู่การสรุปผลในการศึกษาต่อไป

6. เครื่องมือทางการวิจัย

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเน้นเป็นการถามตามประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลในแต่ละส่วนของคำถามและเครื่องมือชุดที่ 2 สื่อที่ได้ออกแบบจากการนำข้อมูลส่วนที่หนึ่งทั้งเอกสาร และการสัมภาษณ์ผ่านการให้ข้อมูล แบ่งเป็นประเด็นสัมภาษณ์ 2 ช่วงประกอบไปด้วย

ช่วงที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนจากข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้สูงอายุและตัวแทนคณาจารย์กับการออกแบบในเรื่องความเข้าใจการสื่อสารออนไลน์ รูปแบบการท่องเที่ยว การออกแบบไลน์ออฟฟิเชียลเพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างสรรค์และออกแบบกับผู้สูงอายุ

ช่วงที่ 2 การรับรู้และทัศนคติหลังจากเมื่อได้เห็นงานออกแบบไลน์ออฟฟิเชียล ลุงป้าพาเที่ยว ในด้านทัศนคติทางด้านความคิดและความพึงพอใจเกี่ยวกับการมีออกแบบไลน์ออฟฟิเชียลที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านผู้สูงอายุ การสื่อสารและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี จนถึงเรื่องการออกแบบ

7.2 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและตัวแทนคณาจารย์ด้านการออกแบบ ช่วงที่ 1 เพื่อทราบการรับรู้ข้อมูลกับงานกราฟิกและเนื้อหาเกี่ยวกับการออกแบบสื่อไลน์ออฟฟิเชียล ลุงป้าพาเที่ยวเพื่อดำเนินการช่วงที่ 2 เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงแนวคิดทัศนคติในการรับรู้

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานจากหนังสือตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการนำมาสู่การวิเคราะห์ร่วมกับรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อนำมาเพื่อใช้ในการเขียนเชิงพรรณนา

8.2 การศึกษาข้อมูลจากการลงภาคสนามกับการสัมภาษณ์จากประเด็นคำถามเพื่อเก็บข้อมูล และรวบรวมและจัดการแบ่งหมวดหมู่

9. ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย

การวิจัย การส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการสื่อสารผ่านไลน์ออฟฟิเชียลกับการท่องเที่ยวรอบ เกาะรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร

9.1 ช่องทางการสื่อสารไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้สูงอายุ

ด้านประชากร ผู้สูงอายุในเขตสวนอ้อย จำนวน 5 กลุ่มเป็นในผู้ให้ข้อมูล (Key informants) อาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพค้าขายและไม่มีอาชีพสามเหตุ เป็นผู้เกษียณอายุ สำหรับค้าขายจะมีรายได้อยู่ที่ 10,000 – 20,000 บาท ผู้สูงอายุจะอยู่อาศัยรวมกันเป็นครอบครัวจะมีรายได้จากครอบครัวและเงินเก็บ หลังเกษียณ

อาจารย์ที่เป็นตัวแทนการสัมภาษณ์เป็นอาจารย์ที่อยู่ในศาสตร์ ด้านการสื่อสาร สารสนเทศน์ และบริหารธุรกิจที่มีความรู้ด้านการออกแบบสื่อสารและวิจัย อายุระหว่าง 38 – 55 ปี จำนวน 3 ท่าน

ในด้านความเข้าใจการสื่อสารออนไลน์ของผู้สูงอายุการใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับออนไลน์ ทั้งนี้ ผู้สูงอายุจะให้ความสำคัญกับการใช้สื่อเรียงตามลำดับ 1 Line กับการสื่อสารที่ประกอบด้วยโทรหา ครอบครัว เพื่อนฝูง ใช้กับการพูดคุยจา โทร, สื่อสารผ่านภาพข้อความ และการส่งสติ๊กเกอร์ และ ตามมาด้วยภาพสวัสดิตามมาด้วยรูปพระ และอาจมีบางส่วนที่จะดูข้อมูลจากข่าวและการขายสินค้าอยู่ บ้าง กลุ่มผู้บริโภคมักจะเป็นผู้สูงอายุเพศหญิงมากที่สุด สื่อที่ส่งผลอันดับ 2 รองลงมาได้แก่ YouTube โดยผู้สูงอายุจะใช้ในการศึกษาเรียนรู้และสร้างความบันเทิงที่ประกอบไปด้วยสาระประโยชน์ การท่องเที่ยวความสนใจเฉพาะส่วนทาง เช่นพระเครื่อง การเดินทาง รถยนต์ ที่เป็นความสนใจเฉพาะคน อันดับที่ 3 Facebook โดยผู้สูงอายุจะใช้ในการดูข้อมูลความเป็นไปผู้อื่น อันดับที่ 4 Google

ผู้สูงอายุส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจกับการใช้โซเชียลมากถึง 70 % แต่หากจะต้องสื่อสาร โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะใช้บริการสื่อสารออนไลน์ Line เป็นส่วนสำคัญ

การหาข้อมูลการท่องเที่ยวผู้สูงอายุใช้สื่อประกอบด้วย YouTube ในการทำความเข้าใจกับ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่

การค้นหาสถานที่ที่จะใช้ Google ในการค้นหาข้อมูลเป็นส่วนสำคัญโดยเนื้อหาจะเป็นข้อมูล ประกอบด้วยการค้นหาสถานที่ รายละเอียดภาพ หาเบอร์โทรศัพท์เพื่อเป็นการเตรียมตัวในการเดินทาง

การเดินทาง ผู้สูงอายุจะเดินทางผ่านการใช้การสื่อสารแบบดั้งเดิม คือ การขึ้นรถเมล์ เรียก แท็กซี่ และให้ลูกหลานไปส่ง

ด้านความเข้าใจเรื่องไลน์ออฟฟิเชียลสำหรับนำไปสู่การออกแบบสื่อในการสื่อสาร พบว่า ผู้สูงอายุส่วนมากทราบหน้าที่ไลน์ออฟฟิเชียลคือการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก ทั้งนี้ในด้านการสื่อสาร การตลาดและกิจกรรมอื่นๆ ผู้สูงอายุจะ ยังมีความรู้และความเข้าใจไม่มาก

ด้านข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการออกแบบประกอบด้วยข้อมูลเนื้อหา ภาพสีและข้อความ ผู้สูงอายุได้ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่า เรื่องของภาพ ผู้สูงอายุจะชอบภาพภาพเหมือนจริงในการ สื่อสารที่สุด ส่วนเรื่องสีในภาพเน้นสีธรรมชาติสบายตา ตัวอักษรเน้นขนาดใหญ่สีเข้ม เช่นสีดำมองเห็น ชัดเจน

ข้อมูลผู้สูงอายุมีความสนใจในการท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วย การท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆ ตามลำดับ 1. การท่องเที่ยวกินตามร้านอาหาร 2. การท่องเที่ยวออกกำลังกาย 3. การท่องเที่ยวกิจกรรม ต่างๆ และให้ความสำคัญกับการเที่ยวกินมาอันดับแรก และนิยมเที่ยวแบบไปกลับวันเดียว

การสัมภาษณ์ตัวแทนอาจารย์ผู้มีความเข้าใจด้านออกแบบ จะให้ความสำคัญกับการใช้งานสื่อ เป็นอันดับแรก ประกอบด้วยการใช้งานต้องง่าย จนถึงกรมมองเห็นในข้อมูล ต้องไม่มีความซับซ้อน จนเกินไป

ด้านการสื่อสารภาพสีข้อความให้ความสำคัญที่ภาพเหมือนจริง,สีสันต้องโดดเด่นชัดเจน, ข้อความมีขนาดใหญ่, สีที่บวมเห็นง่ายต่อการสื่อสารในด้านเนื้อหาการท่องเที่ยวเนื้อหา, กิจกรรมที่ ส่งเสริมการเข้าสังคมผู้สูงอายุ และมีสาระประโยชน์อื่นๆ

ด้านการผลิตสื่ออาจารย์ด้านการออกแบบสื่อจากการสัมภาษณ์ สื่อต้องมีการจัดหมวดหมู่การ ท่องเที่ยวให้ชัดเจน ควรมีภาพเคลื่อนไหวและมีเสียงมาประกอบเพื่อให้สามารถสื่อสารได้ดีมากขึ้น

9.2 การพัฒนาสื่อทางการสื่อสารไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จากการ ได้ข้อมูลผู้วิจัยจึงได้ทำการออกแบบภาพและเนื้อหา เพื่อใช้ในการศึกษาการรับรู้และทัศนคติผู้สูงอายุใน กลุ่มเดิม จากสัมภาษณ์จึงทำการออกแบบสื่อ ไลน์ออฟฟิเชียล ชื่อลุงป่าพาเที่ยว และทำการวัดผล ประกอบด้วย

กลุ่มเนื้อหาโดยการแบ่งกลุ่มท่องเที่ยวออกเป็น 4 ส่วน กับการการผลิตเนื้อหาให้ข้อมูล ผู้สูงอายุประกอบไปด้วย 1. การท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เพื่อรับประทานอาหาร 2. ท่องเที่ยวสถานที่ ต่างๆ 3. การท่องเที่ยวตามงานกิจกรรมต่างๆ 4. การท่องเที่ยวออกกำลังกาย

รูปแบบสื่อไลน์ออฟฟิเชียลกับการท่องเที่ยวกับผู้สูงอายุ ต้นแบบกับการสัมภาษณ์โดยให้ ผู้สูงอายุชุมชนสวนอ้อย รับทราบรายละเอียดสื่อและทำการโหลดต้นแบบผ่านแพลตฟอร์ม ไลน์ เพื่อเข้า ไปสู่การเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ลุงป่าพาเที่ยว” เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลกับการใช้สื่อต้นแบบ

ภาพที่ 2 ออฟฟิเชียลลงป่าพาเที่ยว ที่ออกแบบจากแนวคิดจาก
ผู้สูงอายุและอาจารย์นักออกแบบ

9.3 ความพึงพอใจที่มีต่อไลน์ไลน์ออฟฟิเชียลที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การออกแบบไลน์ออฟฟิเชียลด้วยภาพสี และข้อความ กับการสัมภาษณ์ด้านทัศนคติ ความพึงพอใจ พบว่ารูปแบบไลน์ออฟฟิเชียลที่ออกแบบส่งผลการได้รับข้อมูลดีมากและ ทำให้วางแผนการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ได้ง่ายขึ้นกับกิจกรรม สำหรับภาพสีที่ออกแบบส่งผลต่อทัศนคติการรับรู้ ว่าภาพเหมือนจริงสีสดใสเห็นชัดเจนดูแล้วเพลินตา การเปิดการดูง่ายแต่สิ่งควรมีมากขึ้นคือ ภาพเคลื่อนไหว ภาพมีขนาดใหญ่และตัวอักษร ในด้านการส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการสื่อสารผ่านไลน์ ออฟฟิเชียลส่งผลต่อผู้สูงอายุในด้านพฤติกรรม การดำเนินชีวิต และทำให้ผู้สูงอายุช่วยให้การรับรู้ข้อมูล ง่าย สะดวก และส่งผลต่อการวางแผนเดินทางท่องเที่ยว

หากเรียงกิจกรรมในการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ที่ผู้สูงอายุสนใจ สำหรับผู้สูงอายุในเมืองเราทราบว่าผู้สูงอายุสนใจกิจกรรมกิจกรรมได้รับความนิยมนตามลำดับดังนี้

- 1) การหาอาหารอร่อย
- 2) การท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆ
- 3) สถานที่มีการจัดกิจกรรมต่างๆ
- 4) การออกกำลังกาย

หากต้องแนะนำข้อมูลกับไลน์ออฟฟิเชียลผู้สูงอายุจะแนะนำข้อมูลกับคนใกล้ตัว ได้แก่ ลูกหลาน เพื่อนฝูงเพื่อให้ทราบกิจกรรมและการนัดพบเพื่อนๆ จนถึงการวางแผนการท่องเที่ยวเพื่อความ เพลิดเพลินพักผ่อนกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้สูงอายุแนะนำเพิ่มเติมหากเพิ่มข้อมูลได้ควร

เพิ่มภาพเคลื่อนไหว เสียง ปฏิทินกิจกรรมประจำเดือน จนถึงข้อมูลในการเดินทางเพื่อสามารถ ใช้งานได้สมบูรณ์ขึ้นกับการใช้งาน

10. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิจัย การส่งเสริมคุณภาพผู้สูงอายุกับการสื่อสารผ่านไลน์ออฟฟิเชียลกับการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร”

จากผลวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลผู้สูงอายุในการสื่อสารผ่านสื่อประเภทการสื่อสารออนไลน์ ที่น่าสนใจหลายประเด็น โดยแต่ละประเด็น สามารถอภิปรายผลดังนี้

ประเด็นที่ 1 กับการรับรู้ช่องทางในการสื่อสารโดยทำการศึกษาข้อมูลทั้งตัวแทนผู้สูงอายุผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป ส่วนมากไม่ถนัดเรื่องการสื่อสารออนไลน์ เพราะยังคงทำสิ่งต่างดำเนินชีวิตตามรูปแบบดั้งเดิมกับความเป็นอยู่ เช่นการอยู่อาศัย ส่วนที่ใช้ออนไลน์จะนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารหาความสุข ความบันเทิง โดยสื่อด้านออนไลน์ที่ใช้จะประกอบไปด้วยที่ Line, YouTube, Google และสุดท้าย คือ Facebook ตามลำดับ ในเชิงลึกลงไปผู้สูงอายุจะใช้ในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัว และเพื่อนฝูงผ่านการโทร การพิมพ์ข้อความ ส่งสติ๊กเกอร์และภาพในกิจวัตรประจำวัน นอกจากนี้ก็จะใช้ในการดูข้อมูลต่างทั้งจาก YouTube Google และ Facebook เพื่อความเพลิดเพลิน และการซื้อขายสินค้าซึ่งสอดคล้องกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ

นลินี และปริญญา [3] ที่กล่าวไว้ว่า “ผู้สูงอายุมีเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตจากการศึกษาการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของกลุ่มผู้สูงอายุพบว่าการเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้นกลุ่มผู้สูงอายุมีการเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตตามความหลากหลายวัตถุประสงค์การใช้งานที่แตกต่างกันไปผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตผู้สูงอายุนิยมใช้งานอินเทอร์เน็ตที่นิยมด้านต่างๆ ดังนี้คือ 1. ด้านการติดต่อสื่อสาร 2. ด้านสุขภาพ 3. ด้านความบันเทิงท่องเที่ยว 4. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5. ด้านการศึกษาธุการการทำงาน”

ประเด็นที่ 2 ด้านการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ นักวิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสู่การออกแบบตามความต้องการความเหมาะสมทั้งในใช้งาน

ในด้านรายละเอียดเนื้อด้านการท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเมืองจะให้ความสำคัญกับความสุขความสนใจด้านการท่องเที่ยว กับการกิน การไปเที่ยวชมสถานที่ใหม่ หรือสถานที่เก่าเพื่อล้าลึกอดีตตามด้วยการได้ทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้สามารถนำข้อมูลไปสู่การผลิตงานท่องเที่ยวกับผู้สูงอายุได้ สำหรับการออกแบบภาพเพื่อใช้ในการสื่อสารผู้สูงอายุควรใช้ภาพเหมือนจริง ในการสร้างความเข้าใจและดึงดูดและทำให้เชื่อได้มากกับผู้สูงอายุในด้านการใช้ อักษรกับผู้สูงอายุควรอ่านง่ายตัวใหญ่ สีเข้ม หัวกลม ทั้งนี้สามารถเนื้อหา ภาพ สี ข้อความนำไปสู่การใช้ในการสื่อสารข้อมูลผ่านการท่องเที่ยวมากมาย

ในด้านารออกแบบสื่อกับการสื่อสารกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับผลวิจัยพบว่า ธนิต [4] เรื่อง “การออกแบบ ป้ายสัญลักษณ์ในงานกราฟิกเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ ของผู้สูงอายุด้านความเป็นอยู่และปลอดภัยในที่พักอาศัยในจังหวัดนครปฐม” ป้ายสำหรับผู้สูงอายุสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการมีขนาด

ใหญ่โดดเด่นเห็นได้ชัดด้วยสีภาพ ข้อความ และยังคงต้องสื่อสารง่ายเป็นข้อความสั้นๆ การสื่อสารของป้ายที่ดี ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับขนาด เป็นส่วนสำคัญและสิ่งส่งผลกระทบต่ออารมณ์ ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับภาพโดยเน้นความง่ายต่อการมองเห็นแต่ในป้ายต้องมีภาพและข้อความ ทั้งนี้การออกแบบเนื้อหาภาพสีข้อความใน สื่อกับผู้สูงอายุควรมีหลักในการออกแบบภาพ สี ขนาด ข้อความ ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ประเด็นที่ 3 ด้านการรับรู้ความคิดเห็นกับการมีของสื่อไลน์ออฟฟิเชียล ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การให้ผู้สูงอายุทดลองใช้ต้นแบบสื่อไลน์ออฟฟิเชียล โดยการใช้ชื่อกลุ่มว่าลุงป้าพาเที่ยวกับการสัมภาษณ์พบว่าผู้สูงอายุมีความสนใจและพยายามในการซักถามในข้อมูลจนถึงการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าผู้สูงอายุชอบสื่อสารทำให้เกิดผลดีเมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้ Bobek, S., Kokol, P., & Krecic, M.J. (2015) สื่อสังคมออนไลน์เปรียบเหมือนช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ได้ติดต่อกับเพื่อนเก่าและเพื่อนใหม่ ช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยว ผู้สูงอายุได้เรียนรู้สิ่งใหม่บวกในการเรียนรู้สิ่งใหม่เปรียบเสมือนการขยายประสบการณ์ของผู้สูงอายุการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นการช่วยพัฒนาความจำของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังสามารถเข้าถึงข้อมูลสุขภาพได้ง่ายยิ่งขึ้น อ้างถึงใน รรณนัท และคณะ [5]

ผู้สูงอายุมีความชอบกับไลน์ออฟฟิเชียลในระดับมาก และมองว่าไลน์ออฟฟิเชียลสามารถสร้างประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุ ตั้งแต่ความเพลิดเพลินในข้อมูลที่หลากหลายถูกใจตามมาด้วยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยวทั้งกับครอบครัวเพื่อนฝูงจนถึงยังสามารถนำไลน์ออฟฟิเชียลไปสื่อสารต่อแนะนำกับเพื่อนๆ เพื่อที่ได้ไปเที่ยวนัดเจอหรือทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนๆ ได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานของ พิชญาวี [7] พฤติกรรมการใช้และผลการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่กล่าวไว้ ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้าน การติดต่อสื่อสาร เพื่อสนทนากับเพื่อนหรือผู้ที่ต้องการที่จะสื่อสารด้วย มากที่สุด กล่าวคือผล การศึกษาทำให้เห็นว่า ผลการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุที่ได้รับประโยชน์มาก ที่สุดคือด้านการติดต่อสื่อสารทำให้ผู้สูงอายุได้ทราบข้อมูลข่าวสาร ได้สร้างการรับรู้และการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ทั้งนี้การสื่อสารผ่านไลน์ออฟฟิเชียลเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุ ทำให้เราสามารถทราบถึงพฤติกรรมทัศนคติ ความเข้าการใช้โซเชียลมีเดียในยุคปัจจุบันที่ต้องมีการใช้ร่วมกับแนวคิดกับการเรียนรู้กับผู้สูงอายุได้มาก โดยการใช้การสื่อสารออนไลน์ผ่านการสื่อสารของผู้สูงอายุยังคงมีประโยชน์ทางด้านการเข้าถึงสังคมที่สอดคล้อง Vosner, Bobek, Kokol & Krecic (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของผู้สูงอายุ” (Attitudes of active older Internet users towards online social networking) สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่าเพศชายมีความถี่ในการใช้มากกว่าเพศหญิงวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการศึกษาและ พัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อติดต่อครอบครัวและเพื่อนเพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างถึงใน รรณนัท และคณะ [5]

ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุจะมีความสนใจและชื่นชอบกับการใช้แต่ผู้สูงอายุส่วนมากก็ยังมีความรู้กับการใช้งานที่หลากหลายของไลน์ออฟฟิเชียล จนถึงสื่อออนไลน์ด้านต่างๆ ในมุมมองด้านการศึกษาวิจัยพบว่าผู้สูงอายุให้ความสนใจการท่องเที่ยวในเมืองหลากหลายรูปแบบทั้งกิน ดู การสื่อสารสังคม จนถึงสุขภาพ

ทั้งนี้การท่องเที่ยวเปรียบได้เสมือนยาและสร้างกำลังใจกับผู้สูงอายุซึ่งตรงกับบทความวิจัย (Sangkakorn, K., et al., 2015) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนฟื้นฟูร่างกาย และจิตใจ นิยมท่องเที่ยวในประเทศ อ้างถึงใน วิลาสินี [7] หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยดุสิตธานี. Wilasinee แนวทางการพัฒนาธุรกิจเพื่อรองรับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในประเทศไทย

ทั้งนี้ในข้อมูลจากวิจัยจากการศึกษาในประเด็นความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้และความเข้าใจในการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และการออกแบบที่เหมาะสม จนถึงการศึกษาแนวคิดกับสื่อไลน์ออฟฟิเชียลเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุ สร้างความเข้าใจผู้สูงอายุได้มากขึ้นในหลากหลายมุมมอง ส่งผลต่อการปรับตัวกับโลกสมัยใหม่ที่มีบทบาทมากขึ้นในชีวิตผู้สูงอายุ และสร้างการพัฒนาสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขผ่านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคตได้

11. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงรูปแบบการพัฒนาสื่อและการสร้างรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับการนำมาใช้กับผู้สูงอายุ และเป็นประโยชน์กับการนำไปใช้ที่ได้หลากหลายด้านโดยมีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

11.1 หน่วยงานราชการควรพิจารณาเพิ่มเติมช่องการพัฒนา และอบรมการติดต่อสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ กับผู้สูงอายุ เพื่อทำให้เกิดคุณภาพกับผู้สูงวัยมากขึ้น

11.2 บริษัทเอกชนผู้ประกอบการทางธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ สามารถสร้างช่องทางการสื่อสาร ทางตลาดกับผู้สูงอายุผ่านไลน์ออฟฟิเชียลได้ผ่านกิจกรรมสารประโยชน์ที่ส่งผลการดำเนินชีวิต

11.3 ด้านการศึกษาสามารถพัฒนางานวิจัยที่เจาะลึกลงไปในการพัฒนาสื่อไลน์ออฟฟิเชียลที่สามารถสื่อสารกับผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้

เอกสารอ้างอิง

[1] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558), วาระปฏิรูปที่ 30: การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย.

- [2] วิชนี คุปตะวาทีน, แมน วาสนาพงษ์, พรทิพย์ ชุนดี และ รัชดา มิตรสมหวัง. **สังคมสูงวัยกับโลกสมัยใหม่.**
- [3] นลินี ศรีวิลาส และปริญญา หรุ่นโพธิ์. (2560), **พฤติกรรมกรเข้าถึงและการใช้งานอินเทอร์เน็ตของกลุ่มผู้สูงอายุอำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี.** รายงานการวิจัย สาขาการจัดการธุรกิจและภาษาอังกฤษ คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- [4] ธนิต พฤกธธา. (2563) “การออกแบบ ป้ายสัญลักษณ์ในงานกราฟิกเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุด้านความเป็นอยู่และปลอดภัยในที่พักอาศัยในจังหวัดนนทบุรี”
- [5] รฐนนท์ หนองหลวง และ ธนาพร เกตุเสาะ1 อิศราพร กล่อมเกลานุ่ม2 (2015) **พฤติกรรมกรใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในสังคมเมือง จังหวัดกำแพงเพชร.** การประชุมวิชาการเครือข่ายนักศึกษาคณาจารย์พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 18, 478.
- [6] พิชญาวี คณะผล. (2561) **พฤติกรรมกรใช้และผลการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี.** มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- [7] วิลาสินี ยนต์วิภัย. (2019) **แนวทางการพัฒนารูกรกิจเพื่อรองรับพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในประเทศไทย.** วิทยาลัยดุสิตธานี.